វេទិកាសំរាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា លើកទី ១

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៩ - ២០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៧

សុន្ទរកថាបើកដោយអ្នកដឹកនាំការសំរបសំរួលដៃគូអភិវឌ្ឍន៍

លោក អៀន ផតធ័រ នាយកធនាគារពិភពលោកប្រចាំកម្ពុជា

*សូមគោរព សម្ដេច **ហ៊ុន សែន** នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា*

*សូមគោរព ឯកឧត្តម **គាត ឈន់** ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ*

សូមគោរព ឯកឧត្តម លោកជំទាវ លោក លោកស្រី

ខ្ញុំមានកិត្តិយសខ្ពង់ខ្ពស់ណាស់ ដោយបានថ្លែងសុន្ទរកថាបើក តំណាងឱ្យដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានារបស់កម្ពុជា នៅក្នុងវេទិកាសំរាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា លើកទី១ នេះ។ យើងខ្ញុំសូមអបអរសាទរ ចំពោះមគ្គុទេសភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលលើវេទិកានេះ និងប្រសិទ្ធិភាពក្នុងការគ្រប់គ្រង និងរៀបចំកិច្ចប្រជុំ។ យើងខ្ញុំក៏សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះសម្ដេច **ហ៊ុន សែន** ដែលឆ្លៀតពេលដ៏មមាញឹករបស់សម្ដេច ដើម្បីចូលរួមជាមួយពួកយើងខ្ញុំនៅក្នុងព្រឹកនេះ។ ដូចសព្វដងដែរ យើងខ្ញុំរំពឹងថានឹងមានការផ្លាស់ប្ដូរទស្សនៈ យោបល់ដោយស្មោះត្រង់ និងបើកចំហរ ទាក់ទងទៅនឹងវឌ្ឍនភាពនៃការអនុវត្ត *ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ២០០៦-២០១០* រួមទាំងសូចនាករតាមដានរួមក្នុងអំឡុងពេលដប់ប្រាំខែកន្លងមកនេះ។

ពិនិត្យមើលលើអ្វីដែលសំរេចបាន ចាប់តាំងពីពេលដែលយើងជួបគ្នាលើកមុន មានវឌ្ឍនភាពគួរឱ្យកត់សំគាល់នៅលើសៃវៀនសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គម និងវឌ្ឍនភាពលើកំណែទំរង់អភិបាលកិច្ចមួយចំនួន ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ មានភាពប្រឈមសំខាន់ៗ និងកើនឡើងក្នុងករណីខ្លះទៀត នៅក្នុងវិស័យនីមួយៗនៃផ្នែកទាំងនេះ។ នៅក្នុងសុន្ទរកថាបើកនេះ ខ្ញុំនឹងផ្ដោតទាំងទៅលើសមិទ្ធិផលចំបងៗ និងទាំងភាពប្រឈមចំបងៗនៅក្នុងវិស័យធំៗនីមួយៗ និងលើកពីអាទិភាពខ្លះៗ ដើម្បីកែលំអវិធីសាស្ត្រដែលពួកយើងជាដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ផ្ដល់ការគាំទ្រដល់កម្ពុជា។

<u>វឌ្ឍនភាព និងភាពប្រឈមក្នុងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច</u>

ដូចដែលឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី **គាត ឈន់** បានកត់សំគាល់ ប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា នៅតែមានលក្ខណៈល្អវិសេសនៅឆ្នាំ ២០០៦ ដោយមានកំណើនផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ពិតប្រហែល ១០.៨ ភាគរយ បន្ទាប់ពីអត្រាកំណើនដែលមិនធ្លាប់មានពីមុន ១៣.៥ ភាគរយក្នុងឆ្នាំ ២០០៥។ ចាប់តាំងពីដើមទសវត្ស ១៩៩០មក កម្ពុជាមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាមធ្យមខ្ពស់ក្នុងអំឡុងពេលមួយទសវត្ស ៨.៤ ភាគរយពីឆ្នាំ ១៩៩៤-២០០៦ ដែលនាំឱ្យមានការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ

គួរឱ្យកត់សំគាល់: ៣៥ ភាគរយ នៃប្រជាជនកម្ពុជារស់នៅក្រោមបន្ទាត់ភាពក្រីក្រក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ ធ្លាក់ចុះពី ៤៧ ភាគរយ ដែលបានស្ទាបស្ទង់កាលពីមួយទសវត្សមុន។

ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ រាជរដ្ឋាភិបាលចាំបាច់ត្រូវតាមដានដោយប្រុងប្រយ័ត្នលើវិសមភាព ដែលកើនឡើងក្នុងអំឡុងពេលមួយទសវត្សមុន ជាចំបងគឺដោយសារវិសមភាពនៅតំបន់ជនបទកាន់តែធំ។ ផ្អែកលើមូលដ្ឋានទិន្នន័យដែលមានស្រាប់ របាយការណ៍ *កម្ពុជា: ការចែករំលែកកំណើន* (ធនាគារពិភពលោក ២០០៧) សន្និដ្ឋានថា វិសមភាពការប្រើប្រាស់បានកើនឡើង ជាពិសេសនៅដំណាក់កាលដំបូងនៃអន្តរកាលរបស់កម្ពុជាចូលទៅក្នុងទីផ្សារ (រវាងឆ្នាំ ១៩៩៣/៤ ដល់ ១៩៩៧) ប៉ុន្តែនៅថេររវាងឆ្នាំ ១៩៩៧ ដល់ ២០០៤។ ស្របពេលដែលការអភិវឌ្ឍន៍ទាំងឡាយ មិនបាននាំឱ្យមានអស្ថេរភាព ក៏មានភាពប្រឈមជាបន្តបន្ទាប់នៅចាំខាងមុខ ក្នុងការធានាថាកំណើននៅតែត្រូវបានបែងចែកដោយទូលំទូលាយ។

បណ្តុំនៃកំណែទម្រង់ជំនាន់ទីមួយ ដែលបានជួយដល់កម្ពុជាច្រើន - ដោយការលុបបំបាត់ឧបសគ្គចំពោះកំណើន និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ នៅពេលនោះ - កំពុងត្រូវការកម្មវិធីកំណែទម្រង់ជំនាន់បន្ទាប់ ដែលផ្តោតទៅលើការកសាងស្ថាប័ន ដើម្បីធានាថាកម្ពុជាបន្តលូតលាស់ និងរីកចំរើន។ ខណៈដែលល័ក្ខខ័ណ្ឌពីមុនត្រូវបានធ្វើកំណែទម្រង់ ឧបសគ្គថ្មីបានជ្រៀតចូលមក - គឺលក្ខណៈនៃកំណែទម្រង់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកនិងតំបន់ ដែលផ្លាស់ប្តូរ និងប្រកួតប្រជែង។ កំណើនមួយភាគធំនៅមួយទសវត្សមុន គឺដោយសារបាតុភូត "ដើរឱ្យទាន់គេ" នៅក្នុងស្ថានការណ៍ក្រោយសង្គ្រាម ដែលកំណើនបែបនេះទំនងជានឹងធ្លាក់ចុះក្នុងពេលពីរបីឆ្នាំទៅមុខនេះ។ ដោយសារតែកម្ពុជាប្រឈមមុខនឹងភាពប្រឈមកាន់តែខ្លាំងពីសកលភាវូបនីយកម្ម ថ្លៃចំណាយខ្ពស់ក្នុងការធ្វើអាជីវកម្ម កំពុងក្លាយជាឧបសគ្គដ៏តឹងរ៉ឹង។ ជាលទ្ធផលនៃឥទ្ធិពលទាំងនេះ ចាំបាច់ត្រូវតែមានកំណែទម្រង់បន្ថែមទៀត ដើម្បីរក្សាអ្វីដែលមាននាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ហើយកម្ពុជាចាំបាច់ត្រូវពង្រីកវិសាលភាពនៃប្រភពកំណើនរបស់ខ្លួន ដើម្បីឱ្យអត្រាកំណើនខ្ពស់នេះមាននិរន្តរភាព។ សក្តានុពលក្នុងវិស័យកសិកម្ម ចាំបាច់ត្រូវតែដោះគន្លឹះ ដោយបង្កើនវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ជាពិសេស ផ្លូវថ្នល់ និងថាមពល និងដោយការអនុវត្តនីតិវិធីការ ដែលបង្កើនផលិតភាពតាមរយៈការពង្រឹងសុវត្ថិភាពកម្មសិទ្ធិដីធ្លី។

ទាក់ទងនឹង**ការអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងវិស័យឯកជន** រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានធ្វើឱ្យមានវឌ្ឍនភាពក្នុងការជំរុញបរិយាកាសដែលអនុគ្រោះដល់សហគ្រាសខ្នាតតូចនិងមធ្យម និងបានដាក់ចេញនូវដំណើរការនិងប្រព័ន្ធថ្មីៗ រួមមានប្រព័ន្ធព័ត៌មានវិទ្យាដើម្បីសំរួលដល់ពាណិជ្ជកម្ម។ តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសទីមួយ កំពុងប្រតិបត្តិការនៅបាវិត ហើយផ្តល់ច្រកចេញចូលតែមួយដើម្បីជួយឱ្យប្រតិបត្តិការកាន់តែលឿន។ ជំហានសំខាន់បន្ទាប់គឺ ការប្រើប្រាស់ឯកសាររដ្ឋបាលតែមួយដែលបានអនុម័តនិងប្រតិបត្តិការរបស់ការិយាល័យគ្រប់គ្រងហានិភ័យ នៃនាយកដ្ឋានគយនិងរដ្ឋាករ ស្ថិតនៅក្នុងចំណោមវិធានការសំខាន់ៗដែលត្រូវលើកទៅឆ្នាំ២០០៧។ ដៃគូទាំងឡាយរបស់កម្ពុជា ក៏រំពឹងទុកផងដែរថានឹងមានការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីសម្បទាន និងពន្ធគយពីសំណាក់រដ្ឋសភាក្នុងអំឡុងពេលពីរបីខែទៀតនេះ។

នៅក្នុង **ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ** គេឃើញមានវឌ្ឍនភាពយ៉ាងច្បាស់ឆ្ពោះទៅរកការរៀបចំឱ្យមានស្ថាប័នសំខាន់មួយ គឺមានន័យថា ការរៀបចំឱ្យមានប្រព័ន្ធថវិកាមួយដែលផ្តល់ថវិកាដល់វិស័យអាទិភាពនានាឱ្យដូចការរំពឹងទុក និងប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព។ រាជរដ្ឋាភិបាលមានភាពជឿនលឿនយ៉ាងច្រើនដើម្បីឈានទៅសំរេចបានគោលដៅដំណាក់កាលទី១ គឺ ការបង្កើតថវិកាមួយដែលអាចទុកចិត្តបានជាងមុន។ មានកំណែទំរង់សំខាន់ៗមួយចំនួនត្រូវបានផ្តួចផ្តើមឡើងនៅខែមករា ឆ្នាំ២០០៧ ក្នុងនោះរួមមានការកែលំអយ៉ាងច្រើននូវទំរង់បែបបទប្រតិបត្តិការថវិកា ការអនុវត្តសាកល្បងនូវប្រព័ន្ធថវិកា តាមកម្មវិធីនៅក្នុងក្រសួងចំនួន ៧ និង ការអនុវត្តប្លង់គណនី។ កំណែទំរង់ទាំងនេះនាំឱ្យមានការកំណែទំរង់ដែលកំពុងបន្តធ្វើមួយចំនួនទៀតដូចជា លទ្ធកម្ម សវនកម្មផ្ទៃក្នុង និងការគ្រប់គ្រងសាច់ប្រាក់ ហើយកំណែទំរង់ទាំងនេះកំពុងតែបន្តសំរេចបានសមិទ្ធិផលច្រើនឡើងៗហើយ។ ភាពប្រឈមនាឆ្នាំខាងមុខនេះរួមមានការបញ្ចប់នូវដំណាក់កាលទី១ ដែលតំរូវឱ្យមានការកែលំអបន្ថែមទៀតលើទំរង់បែបបទប្រតិបត្តិការថវិកា និងភាពលំអិតពេញលេញរបស់ថវិកា។ ម្យ៉ាងទៀតដោយមានការអភិវឌ្ឍវិស័យប្រេងកាតនាប៉ុន្មានឆ្នាំខាងមុខនេះ ដៃគូនានារបស់រដ្ឋាភិបាលយល់ថា ការយល់ព្រមចូលរួមក្នុងគំនិតផ្តួចផ្តើមអោយមានតម្លាភាពក្នុងឧស្សាហកម្មនិស្សារណកម្ម (EITI) គឺជាវិធានការដ៏មានសារៈសំខាន់មួយដើម្បីផ្តល់ជាសញ្ញាប្រាប់ទីផ្សារពិភពលោក និងពលរដ្ឋកម្ពុជាថា រដ្ឋាភិបាលកំពុងរៀបចំយន្តការដើម្បីគ្រប់គ្រងធនធានប្រេងឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព និងមានភាពសក្តិសិទ្ធិ។

ចំណែកឯក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្ម និងធនធានធម្មជាតិ គេឃើញមានវឌ្ឍនភាពមួយចំនួន មានជាអាទិ៍ ការបញ្ចប់ការតាក់តែងឯកសារយុទ្ធសាស្ត្រកសិកម្ម និងគ្រប់គ្រងទឹក ប៉ុន្តែគេឃើញមានភាពប្រឈមជាច្រើន ហើយសូចនាករតាមដានរួមគ្នាសំរាប់ ឆ្នាំ២០០៦ នឹងត្រូវយកទៅអនុវត្តបន្តទៀត។ ខណៈដែលការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិដើម្បីឱ្យមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រមានសារៈសំខាន់ ការគិតគូរឱ្យមានការគ្រប់គ្រងធនធានទាំងនេះប្រកបដោយចិរភាពសំរាប់មនុស្សជំនាន់ក្រោយក៏មានសារៈសំខាន់ផងដែរ។ បញ្ហាទាំងនេះ មានន័យថាត្រូវរៀបចំស្ថាប័នដើម្បីកែលំអកាគ្រប់គ្រងព្រៃឈើ ការការពារសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ការសាងសង់ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ និង ការកសាងផ្លូវថ្នល់ ដែលអាចឱ្យយើងចាប់យកសក្តានុពលពីវិស័យកសិកម្មជាអតិបរមា និងប្រកបដោយការថែរក្សាការពារបរិស្ថាន។

នាប៉ុន្មានឆ្នាំនេះ ផ្ទៃដីគ្របដណ្តប់ដោយព្រៃឈើនៅកម្ពុជាបានធ្លាក់ចុះក្រោមចំណុចដៅរបស់ CMDG។ រឿងដែលគួរឱ្យព្រួយបារម្ភជាងនេះទៀតនោះគឺថា គុណភាពព្រៃឈើដែលនៅសល់កំពុងតែធ្លាក់ចុះ។ ការពង្រីកដីកសិកម្ម ការកាប់ឈើខុសច្បាប់ និងការកើនឡើងពីតំរូវការដីធ្លី បានបណ្តាលឱ្យមានការបាត់បង់ព្រៃឈើ និងមានភាពងាយរងគ្រោះចេះតែកើនឡើងចំពោះសហគមន៍ទាំងឡាយណាដែលពឹងផ្អែកលើធនធានព្រៃឈើ។ គោលនយោបាយ និងស្ថាប័ន គ្រប់គ្រងព្រៃឈើកាលពីអតីតមិនបានចូលរួមឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចិរភាព និង មានតុល្យភាពនោះទេ។ ការអនុវត្តច្បាប់ព្រៃឈើ និងអនុក្រិត្យស្តីពីសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច មានភាពខ្សោយនៅឡើយ។ ដៃគូអភិវឌ្ឍទាំងឡាយ ស្វាគមន៍ចំពោះការអនុម័តផែនការសកម្មភាពព្រៃឈើ និង បរិស្ថាន ២០០៧-២០១០ (Forestry and Environment Action Plan) ដែលផ្តល់នូវក្របខ័ណ្ឌសំរាប់អនុវត្តសកម្មភាពអាទិភាព និងកាលានុវត្តភាពវិនិយោគនានា។ យើងលើកទឹកចិត្តដល់រដ្ឋាភិបាល

ឱ្យបន្តកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងថែមទៀតក្នុងការបោះបង្គោលការពារតំបន់ព្រៃឈើ -ដែលជាសូចនាករគន្លឹះមួយសំរាប់ឆ្នាំ២០០៧- អនុម័តកិច្ចព្រមព្រៀងជាមួយសហគមន៍ព្រៃឈើ កែលំអការកំណត់ចំណុចការពារព្រៃឈើ និង ពង្រឹងការតាមដានប្រឆាំងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មព្រៃឈើ ។

ការកើនឡើងយ៉ាងលឿនក្នុងការផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចនៅថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ខេត្តនៅឆ្នាំមុននេះ ប្រហែលជានឹងនាំឱ្យមានហានិភ័យយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ។ យើងស្វាគមន៍ចំពោះវឌ្ឍនភាពលើការចែកចាយព័ត៌មានជាសាធារណៈស្តីពីការផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច និងការតាំងចិត្តរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការពិនិត្យ និងដកហូតនូវសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចដែលលើសការកំណត់នៃច្បាប់ ។ ប៉ុន្តែយើងមានការព្រួយបារម្ភណ៍ថាៈ (ទី១) ខចែងនៅក្នុងការដាក់ដេញថ្លៃកិច្ចសន្យាសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចឱ្យមានតំលាភាព កំពុងត្រូវបានគេឆ្លៀតឱកាសប្រើភាពខ្វះចន្លោះរបស់អនុក្រិត្យនេះ ដើម្បីឱ្យមានករណីផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ចមិនចាំបាច់មានការដាក់ដេញថ្លៃ ហើយ (ទី២) ពុំមានការវាយតំលៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន និងសង្គម ដូចដែលមានចែងនៅក្នុងអនុក្រិត្យទេ ។ ការចែករំលែកព័ត៌មានពីសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច រាប់តាំងពីថ្នាក់ខេត្តផង និងការអនុវត្តខចែងនានាដែលមាននៅក្នុងអនុក្រិត្យស្តីពីសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច គឺជាសូចនាករតាមដានរួមគន្លឹះសំរាប់ ឆ្នាំ២០០៧ ។

សូចនាករតាមដានរួមគន្លឹះមួយទៀតគឺ ការអនុម័តនូវគោលនយោបាយស្តីពីការចុះបញ្ជី និង សិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីធ្លីរបស់ជនជាតិភាគតិច និងការអនុវត្តសាកល្បងនូវវិធានការបណ្តោះអាសន្នដើម្បីការពារដីធ្លីសហគមន៍ជនជាតិភាគតិច ។ ការធ្វើឱ្យមានវឌ្ឍនភាពលើកិច្ចការនេះ នឹងជួយគាំទ្រដល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងយ៉ាងទូលំទូលាយរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ និងដោះស្រាយបញ្ហារំលោភដីធ្លី ដែលបន្តកើនឡើងមិនស្រាកស្រាន្ត ។

បន្ថែមពីលើប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី កសិករត្រូវការហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដើម្បីលើកស្ទួយផលិតភាព និងធ្វើឱ្យមានផលិតកម្មចំរុះ ។ កត្តាគន្លឹះបន្ទាប់ទៀតគឺ ផ្តោតទៅលើការអនុវត្តគោលនយោបាយកសិកម្ម និងការគ្រប់គ្រងទឹក ឱ្យមានវឌ្ឍនភាព ដែលក្នុងនោះរាប់ទាំងការរៀបចំឱ្យមានគោលនយោបាយធារាសាស្ត្រមួយឱ្យសមស្រប ។ ខណៈដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ជាច្រើនលើការរួមចំណែកពីការកសាងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រក្នុងផលិតកម្មកសិកម្ម រាល់គំរោងទាំងនោះមិនគួរគិតតែទៅលើការស្តារឡើងវិញនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនោះទេ គួរតែផ្តោតទៅលើការកែលំអការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ទាំងនោះផងដែរ ។

<u>វឌ្ឍនភាពសង្គម និងការប្រឈមៈ ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស</u>

ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស គឺជាសេចក្តីប្រាថ្នា ដ៏សំខាន់បំផុតសំរាប់មនុស្សយើង និងប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់ ។ ខ្ញុំសូមជំរាបដោយសង្ខេប អំពីវឌ្ឍភាពដែលទទួលបាន និង ការប្រឈមមួយចំនួនដែលនៅសេសសល់ក្នុងផ្នែកនេះ ។

វិស័យសុខាភិបាលក្នុងប្រទេសកម្ពុជា មានភាពរីកចំរើនយ៉ាងល្អខាងផ្នែកកាត់បន្ថយនូវអត្រាមរណៈកុមារ និង ការកែលំអសេវាកម្មចំពោះការថែទាំមុនសំរាល។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អត្រាមរណៈរបស់មាតានៅតែស្ថិតក្នុងកំរិតខ្ពស់ ហើយការកាត់បន្ថយអត្រាទារកស្លាប់ពេលកើតនៅមានច្រើន ជាពិសេសនៅតំបន់ដាច់ស្រយាល។ សូចនាករតាមដានរួមឆ្នាំ ២០០៧ ផ្តោតទៅលើការកើនឡើងនៃសមាមាត្រក្នុងការសំរាលបុត្រដោយបុគ្គលិកសុខាភិបាលមានជំនាញ ជាពិសេសឆ្លប ជាមួយនឹងការបង្កើនប្រាក់បៀវត្ស។ អ្វីមួយដែលមិនអាចជួយបាន ប៉ុន្តែបានលើកឡើងថា នៅពេលដែលនិយាយអំពីសេវា សុខភាព ឬ អំពីការអប់រំ ឬអំពីទឹក បញ្ហានៃប្រាក់បៀវត្សមន្ត្រីរាជការទាប ត្រូវបានលើកឡើងថាជាការឧបសគ្គមួយ។

វឌ្ឍភាពវិស័យអប់រំ គឺជាសមិទ្ធិផលគួរជាទីមោទនៈបំផុតសំរាប់កម្ពុជា: អត្រាចុះឈ្មោះចូលរៀន ឈានជិតដល់គោលដៅ ដែលបានកំណត់ ។ ចំនួនសាលារៀនគ្រប់ថ្នាក់ កើនឡើងនៅគ្រប់តំបន់ ហើយកម្មវិធីសិក្សាថ្មីគ្រប់កំរិត កំពុងត្រូវបាន អភិវឌ្ឍ។ ឥឡូវនេះ ការផ្តោតអារម្មណ៍គួបផ្សំទៅលើអត្រាបោះបង់ចោលការសិក្សា និង ការរៀនត្រួតថ្នាក់: ភាគរយ កុមារ ដែលបញ្ចប់ការសិក្សានៅថ្នាក់ទី ៦ តិចជាង ៥០% ដែលស្ថិតនៅក្រោមការកំណត់របស់គោលដៅអភិវឌ្ឍសហសវត្ស របស់កម្ពុជា។ ខណៈឧបសគ្គតាមវិស័យមានទំនាក់ទំនងគ្នានោះ ឧបសគ្គគ្រប់ផ្នែកក្នុងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាល និង ការគ្រប់គ្រង ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក៏ដើរតួនាទីដ៏សំខាន់ផងដែរ។

ក្នុង ឆ្នាំ ២០០៧ រាជរដ្ឋាភិបាល បានប្តេជ្ញាចិត្តថា នឹងបង្កើត ហើយអនុម័ត **យុទ្ធសាស្ត្រផ្គត់ផ្គង់ទឹក និងអនាម័យ តាមតំបន់ជនបទ** ដើម្បីលើកកំពស់អនាម័យ និងការផ្គត់ផ្គង់ស្អាត ជាពិសេស នៅតំបន់ជនបទ។ សូចនាករតាមដានរួមថ្មីនេះ គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ ដោយថាបញ្ហាអនាម័យនៅតាមតំបន់ជាច្រើននៅកម្ពុជា ឃ្លាតឆ្ងាយបើសំដៅទៅដល់គោលដៅ អភិវឌ្ឍសហសវត្សរបស់កម្ពុជា។

<u>វឌ្ឍនភាពអភិបាលកិច្ច និងការប្រឈមៈ</u>

ទោះបីជាការប្រឈមនៃអភិបាលកិច្ចល្អ បញ្ចូលគ្រប់វិស័យ និងបញ្ហាទាំងអស់ ដែលខ្ញុំបានពិភាក្សារួចមកហើយក្តី វាគួរតែទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់ដ៏ត្រឹមត្រូវ។ បញ្ហាអតីតកាលរបស់កម្ពុជា ជាលទ្ធផលដែលបង្កឱ្យមានអភិបាលកិច្ចទន់ ខ្សោយ និងមានអំពើពុករលួយក្នុងកំរិតខ្ពស់។ ជាលទ្ធផល ការកែលំអផ្នែកគោលនយោបាយនៅតែមិនត្រូវបានគេធ្វើឱ្យមាន ប្រសិទ្ធិភាព ដែលជាហេតុនាំឱ្យមានផលវិបាកក្នុងការបកប្រែពីបំណងល្អឱ្យទៅជាសមិទ្ធិផលល្អសំរាប់ពលរដ្ឋកម្ពុជា ។ របៀបវារៈរបស់អភិបាលកិច្ចល្អមួយចំនួន គឺមានភាពរីកចំរើន ប៉ុន្តែមួយចំនួនទៀតនៅតែស្ងាត់ស្ងៀមនៅឡើយ។

ចំណែកឯការកែទំរង់ផ្នែកច្បាប់ និងតុលាការ ដៃគូអភិវឌ្ឍសូមអបអរសាទរដល់រាជរដ្ឋាភិបាល ចំពោះការអនុម័ត ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី និង និងការអនុម័តក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដោយរដ្ឋសភា។ យើងសង្ឃឹមថា ចលនានេះ នឹងនាំឆ្ពោះ ទៅរកការអនុម័តក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ។ ចលនាដែលបានបន្តចំពោះសេចក្តីព្រាងច្បាប់គ្រឹះនានា រួមទាំងការ លើកកំពស់នៃការស្របតាមច្បាប់នានា នឹងនៅតែជាការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់មួយ។ យើងសូមផ្តល់ជាយោបល់ ដោយ

ផ្តល់អាទិភាពចំពោះការរៀបចំដំណើរការច្បាប់ស្តីអំពីចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ច្បាប់គ្រប់គ្រងតុលាការ និងការធ្វើវិសោធនកម្មនៃច្បាប់ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាអង្គចៅក្រម។ ដោយជាផ្នែកមួយនៃកំណែទំរង់ច្បាប់ និងតុលាការ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ដាក់អាទិភាពខ្ពស់ទៅលើការបង្កើតច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដែលកំពុងស្ថិតក្នុងដំណើរការនៅឡើយនាពេលនេះ។ យើងជឿជាក់ថា ការពិភាក្សាក្នុងផ្នែកនេះ គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ ដូច្នេះរាជរដ្ឋាភិបាល អាចពន្លឿនការអនុម័តច្បាប់ប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ដែលវាឆ្លើយតបទៅនឹងនិយាមអន្តរជាតិ។

កំណែទំរង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ បង្ហាញនូវការប្រឈមមួយទៀត ក្នុងភាពជាដៃគូរបស់យើង។ សេវាកម្មស៊ីវិលគឺជាការប្រឈមដ៏ធំបំផុងមួយក្នុងចំណោមការប្រឈមទាំងឡាយ ចំពោះការប្រតិបត្តិវិស័យសាធារណៈ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រនៅកម្ពុជា។ ដោយសារបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរនានាដែលទាក់ទងទៅនឹងសេវាកម្មស៊ីវិល ដូចជា ប្រាក់បៀវត្សទាប ជំនាញទៅទាប និងការគ្រប់គ្រងនៅខ្សោយនោះ ការកែទំរង់គឺចាំបាច់ត្រូវតែធ្វើឡើង និងធ្វើឱ្យបានឆាប់រហ័ស។ ជាអកុសល ល្បឿននៃកំណែទំរង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ មិនបានត្រូវទៅនឹងបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរដែលបង្កឡើងដោយភាពទន់ខ្សោយនៃសេវាកម្មស៊ីវិលនោះទេ។ និយាយដោយចំទៅ ឆ្នាំកន្លងទៅយើងឃើញមានការរីកចំរើនតិចតួច លើសូចនាករតាមដានរួមពីរដែលបានព្រមព្រៀងគ្នាកាលពីខែ មីនា ២០០៦ នោះ គឺការអភិវឌ្ឍយុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលមធ្យមដើម្បីពង្រឹងតំលៃការងារ និងការពង្រីកនូវគំនិតផ្តួចផ្តើមនៃការផ្តល់លាភការដោយផ្អែកលើគុណសម្បត្តិការងារ។

ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាចំពោះមុខស្តីអំពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និងកំណែទំរង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ យើងស្នើរឱ្យបង្កើតការពិភាក្សាជាបន្ទាន់មួយជាមួយឯកឧត្តមឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី សុខ អាន ។

ការបោះឆ្នោតឃុំ/សង្កាត់លើកទី ២ កាលពីថ្ងៃទី ១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ បង្ហាញអំពីឱកាសដ៏ប្រសើរបំផុតសំរាប់ប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាននៅកម្ពុជា ។ ទោះបីជាមានបញ្ហាមួយចំនួននៅកើតមានក៏ដោយ ការបោះឆ្នោតនេះត្រូវបានរៀបចំឡើងក្នុងបរិយាកាសមួយដ៏គួឱ្យកត់សំគាល់ ដោយសារ អំពើហឹង្សា ការគំរាមកំហែង និងការប្រឈមមុខដាក់គ្នាបានថយចុះជាងការបោះឆ្នោតលើកមុនៗ ។ ទោះបីជាពុំមានធនធានគ្រប់គ្រាន់ និងមានការបំរែបំរួលយឺតលើកំណែទំរង់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដំណើរការដ៏សំខាន់ត្រូវបានរៀបចំឡើងដើម្បីកសាងភាពត្រូវច្បាប់នៃនយោបាយ និងគណនេយ្យភាពបឋមនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ។ ក្នុងវិស័យវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ ក្រុមការងារត្រូវបានបង្កើតឡើង ហើយកិច្ចប្រជុំដំបូងត្រូវបានរៀបចំឡើងកាលពីខែ ឧសភា ។ ការប្រជុំជាទៀងទាត់ច្រើនថែមទៀតរបស់ក្រុមការងារនេះ នឹងជួយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍បង្កើតកម្មវិធីសហប្រតិបត្តិការមួយដើម្បីគាំទ្រនៅក្នុងវិស័យនេះ ។

ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ក៏នឹងជំរាបជូនអំពីបញ្ហាសមភាពយេនឌ័រ ដោយលើកឡើងអំពីចំណុចព្រួយបារម្ភនៃអំពើហឹង្សាក្នុងគ្រួសារ និងការជួយជួរមនុស្ស ។ អំពើហឹង្សាក្នុងគ្រួសារនៅតែជាបាតុភូតរីកសាយភាយមួយនៅកម្ពុជា ហើយយើងនឹងរង់ចាំមើលចំពោះការអនុវត្តច្បាប់ស្តីអំពីការការពារអំពើហឹង្សាក្នុងគ្រួសារ ។ បញ្ហាមួយទៀតគឺការជួញដូរមនុស្ស។ យើងគាំទ្រ

កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រដ្ឋាភិបាល ក្នុងការពង្រឹងនូវសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីអំពីការបង្ក្រាបការជួញដូរមនុស្ស និងអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ។

ប្រសិទ្ធិភាពជំនួយ

ជាកិច្ចបន្ទាប់ ខ្ញុំនឹងលើកឡើងអំពីកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីកែលំអប្រសិទ្ធិភាពនូវអ្វីដែលយើងបានគាំទ្រ ។ ផែនការអភិវឌ្ឍន៍យុទ្ធសាស្ត្រជាតិរបស់កម្ពុជា ផ្តល់ក្របខ័ណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រនៅក្រោមផែនការវិស័យ និងផែនការនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ ត្រូវបានធ្វើយ៉ាងល្អិតល្អន់ ។ ផែនការអភិវឌ្ឍន៍យុទ្ធសាស្ត្រជាតិ និងយុទ្ធសាស្ត្រតាមវិស័យដែលពាក់ព័ន្ធគួរក្បាជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសំរាប់ផែនការវិនិយោគរំកិលរយៈពេលបីឆ្នាំខាងមុខ និងថវិកាជាតិប្រចាំឆ្នាំ ហើយសំរាប់ជាគំរឹមជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ផ្លូវការចំពោះវិស័យអាទិភាពរបស់រដ្ឋាភិបាល ។ ទំនាក់ទំនងគ្នាអោយបានខ្លាំងក្លារវាងផែនការអភិវឌ្ឍន៍យុទ្ធសាស្ត្រជាតិ ថវិកា និងសូចនាករតាមដានរួម ត្រូវបានស្វាគមន៍ ដូចនេះ គោលនយោបាយ និងកម្មវិធីដើម្បីអនុវត្តផែនការអភិវឌ្ឍន៍យុទ្ធសាស្ត្រជាតិ នឹងអាចធ្វើឡើងបាន ។

ខ្ញុំក៏សូមឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះសេចក្តីប្រកាសរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល សំរាប់វេទិកាសំរាប់កិច្ចសហការអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៧ នេះ ដែលត្រូវបានគាំទ្រដោយបណ្តុំឯកសារជាគោលជំហរយ៉ាងល្អិតមួយ ។ សេចក្តីប្រកាសរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលបង្ហាញថា ទាំងរដ្ឋាភិបាល ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល គឺទាំងអស់គ្នា ផ្តោតទៅលើបញ្ហានៃសេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងអាទិភាពអភិបាលកិច្ចដូចគ្នា ហើយយើងសំឡឹងទៅរកការអភិវឌ្ឍដៃគូត្រីភាគី ។

ជាចុងក្រោយ ខ្ញុំសូមអបអរសាទរ ចំពោះ CDC ក្នុងការបង្កើតរបាយការណ៍ប្រសិទ្ធិភាពជំនួយឆ្នាំ ២០០៧ ដែលបានបង្ហាញបញ្ហាសំខាន់ៗមួយចំនួន ដែលយើងត្រូវតែផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ ដើម្បីកែលំអគុណភាពនៃការគាំទ្ររបស់យើង ។ ខណៈដែលមានការរីកចំរើនមួយចំនួនចំពោះការប្តេជ្ញាចិត្តលើសេចក្តីថ្លែងការទីក្រុងប៉ារីស មានការប្រឈមជាច្រើនទៀតនៅឆ្នាំ ២០០៧ និងឆ្នាំខាងមុខ ។ ទី ១ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ត្រូវកែលំអភាពត្រឹមត្រូវនៃការព្យាករណ៍ និងភាពជឿជាក់ចំពោះការប្តេជ្ញាចិត្តរបស់គេ ។ ទី ២ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ត្រូវតែប្តេជ្ញាចិត្តក្នុងការធានាឱ្យមានការចែកចាយនៃពលកម្មដ៏ប្រសើរមួយ និងកាត់បន្ថយការបែកបាក់គ្នារវាងវិស័យនានា និងនៅក្នុងវិស័យនោះ ។ ទី ៣ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ត្រូវផ្លាស់ប្តូរពីការផ្តល់ធនធានតាមរយៈគំរោង ទៅជាការផ្តល់ធនធានទៅតាមវិស័យ និងតាមរយៈការគាំទ្រថវិកា ដូចដែលរដ្ឋាភិបាលបានស្នើរឡើង ។ ជាឧទាហរណ៍ គឺមានន័យថា កសាងប្រព័ន្ធរបស់ប្រទេស និងសមត្ថភាពស្ថាប័ន ជាជាងការប្រើប្រាស់ការិយាល័យអនុវត្តន៍គំរោង ។ វាក៏មានន័យដែរថា គឺការងាកចេញពីការឧបត្ថមប្រាក់បៀវត្សតាមគំរោង ដោយការផ្តល់ធនធានដោយផ្ទាល់ទៅក្នុងដំណោះស្រាយប្រកបដោយចីរភាព និងអាស្រ័យលើគោលនយោបាយ ។

សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី គាត ឈន់ រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ឯកឧត្តម លោកជំទាវ លោក លោកស្រី:

ខ្ញុំសូមបញ្ចប់សុន្ទរកថារបស់ខ្ញុំ ដោយការកោតសសើរម្តងទៀតចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាល ចំពោះការរៀបចំជាលើកទីមួយនូវវេទិកាសំរាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជានេះ ។ វាពុំមានអ្វីសង្ស័យនោះទេ យើងឃើញមានការងារយ៉ាងប្រសើរត្រូវបានរៀបចំឡើង ។ ប៉ុន្តែដោយសារមានកំណែទំរង់កើតឡើង បញ្ហានៅតែកើតមាន ជាពិសេសនៅក្នុងវិស័យអភិបាលកិច្ច ពីព្រោះវាមានបញ្ហារាំងច្រើនថែមទៀត ។ ឥឡូវនេះយើងលើកទឹកចិត្តឱ្យជំរុញល្បឿននៃវឌ្ឍនភាពក្នុងវិស័យទាំងនោះដែលដើរទៅមុខមិនទាន់រួច ។ ខ្ញុំសូមឱ្យយើងប្រើប្រាស់វេទិកានេះ ដើម្បីពិភាក្សាថាតើយើងទាំងអស់គ្នា អាចគាំទ្រកម្មវិធីកំណែទំរង់មួយដែលផ្តោតទៅលើការកសាងស្ថាប័នដើម្បីគ្រប់គ្រងកំណើន និងការអភិវឌ្ឍរបស់កម្ពុជាទៅអនាគតបានយ៉ាងណា ។

សូមថ្លែងអំណរអគុណចំពោះការយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ ។